

Lördagen den 24 April 1869.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 23 och protokollet för den 10 dennes för- och eftermiddagen.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 32, angående revisionen af de under Kommers-kollegii förvaltning ställda fonder och medel;

N:o 33, angående förändring i afseende å manufakturdiskontfondens bokföring;

N:o 34, angående eftergift af Kronans rätt till danaarf efter tvänne personer; och

N:o 35, angående väckt fråga om fyr- och båkafigtens upphörande för fartyg, gående emellan inrikes orter.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 23 dennes bordlagda Utlåtande N:o 67, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående anslag för anställande af en föreslagen naturvetenskaplig undersökning.

Föredrogs Stats-Utskottets den 23 dennes bordlagda Utlåtande N:o 68, i anledning af väckta frågor, angående grundskatternas om-sättning i penningar samt om dessa skatters kapitalisering och aflösning m. m.

Flere ledamöter begärde detta Utlåtande ånyo på bordet; hvar efter Herr Grefven och Talmannen hemställde, huruvida Kammaren,

i enlighet med hvad vid hållet Talmanssammanträde öfverenskommits, behagade besluta, att vid sammanträdet nästa Onsdag den 28 dennes företaga Stats-Utskottets ifrågavarande Utlåtande till afgörande näst efter Konstitutions-Utskottets Utlåtande N:o 8.

Ropades ja.

Fortsattes föredragningen af Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 5, i anledning af väckta motioner om ändring i lagstiftningen, rörande enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar.

2:dra punkten.

§ 27.

Mom. 3, sednare delen.

Herr Faxé: Jag hemställer, att Kammarén ville, med afslag å Utskottets förslag i denna punkt, besluta bibehållandet af det gamla stadgandet, blott med det tillägg, att orden "och 1,000" insättas emellan "500" och "Riksdaler".

Grefve Mörner, Carl Göran: Då man jemför Utskottets förslag i denna punkt med förut gällande paragraf, så finner man att, då i den sednare åberopas Kongl. Stadgan om mått och vikt den 31 Januari 1855, så nämner Utskottet nu i stället Kongl. Stadgan af den 10 November 1865.

Jag vet ej anledningen till denna olikhet, men någon af Utskottets ledamöter torde måhända gifva densamma tillkänna.

Herr Wallenberg: I anledning af den siste talarens yttrande, ber jag få nämna, att han i författningssamlingen kan öfvertyga sig derom, att Utskottet icke saknat anledning att åberopa Kongl. Stadgan af år 1865, i stället för den af år 1855, enär den sist utfärdade författningen är mycket fullständigare än den tidigare.

Jag anhåller, till följd af Kammaréns beslut i går, att det gamla stadgandet uti förevarande hänseende måtte bibehållas med den förändring, att orden "och 1,000" insättas emellan "500" och "Riksdaler" samt att slutorden "den 31 Januari 1855" utbytas emot orden "den 10 November 1865".

Öfverläggningen förklarades slutad och Kammarén beslöt, uppå derom gjord proposition, att, med afslag å Utskottets förslag, bibehålla mom. 2 i 27 §:n af nu gällande förordning, endast med de förändringar, att orden *och 1,000* införas emellan *500* och *Riksdaler*, samt att slutorden *den 31 Januari 1855* utbytas emot orden *den 10 November 1865*.

Mom. 4.

Herr Faxe: Då detta moment torde böra förfalla, anhåller jag om afslag å detsamma.

Öfverläggningen förklarades slutad och momentet afslogs.

Mom. 5.

Bifölls.

§ 28.

Mom. 1.

Herr Wallenberg: Jag anhåller om proposition på detta moment, endast med den förändring, att orden "guld eller" må utgå.

Ingen må förblanda denna för bankväsendet vigtiga princip med hvad som i går beslutades i fråga om banksedelutgifningens omfång, ty den sednare frågan är alldeles oberoende af det åliggande, hvarje bank har att infria sina förbindelser. Man förblandar ofta dessa tvänne saker, men de hafva alldeles ingen gemenskap med hvarandra. Här uttalas den vigtiga princip, som i flera år utgjort ett önskningsmål, och som ganska kraftigt kommer att medverka till ett sundt bankväsende.

Jag anhåller om bifall till momentet med den af mig föreslagna förändringen.

Friherre Raab, Adam: Jag tror gerna, att det vore viktigt att uttala en sådan princip, som Herr Wallenberg föreslagit. Detskulle nemligen innebära, att man icke godkände Riksbankens sedlar såsom mynt. Vi torde emellertid erinra oss den diskussion, som i går fördes, i fråga om 26 § mom. b, hvilket man fann alldeles nödvändigt att gifva dess förra lydelse: "behållningen i enskilda bankers egna kassor af rikets mynt och *Rikets Ständers Banks sedlar*", på det att det ej skulle missförstås derhän, att man icke vore berättigad att verkställa utväxling med Riksbankens sedlar.

För min del får jag säga, att konsekvensen fordrar, när man i den punkten afslog Utskottets förslag, att man ock afslår denna punkt och vidblifver den gamla redaktionen, som var så lydande: "Banksedel skall ovilkorligen, då den i Bankens hufvudkontor till invexling företes, inlösas med Rikets mynt, eller Rikets Ständers Banks sedlar".

Jag yrkar derföre vördsamt, att Kammarén ville afslå Utskottets förslag i denna punkt och vidblifva det gamla stadgandet.

Grefve Sparre, Eric: Längre har man klagat, och man klagat ännu öfver enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, och det kan vara mycket att säga om den saken. Men om man vill undanröjda en af de gravaste anmärkningar deremot, så sker väl detta bäst derigenom,

att man stadgar, det de enskilda bankerna ovilkörigen skola inlösa sina sedlar med klingande mynt. Att, såsom det nu är medgifvet, enskilda bankerna ega rättighet att utgifva sedlar, på grund af sedlar, och att, då deras sedlar företes till inlösen, invexla dem med andra sedlar — detta är anmärkningsvärdt. Jag föreställer mig, att förhållandena skola hädanefter blifva väsendtligen lika som nu. I allmänhet är man ej synnerligen intresserad af att taga emot silfver. Under en lång tid har man blifvit så vand att begagna sedlar, att, om man i en bod skall hafva någonting tillbaka och man erhåller mera silfver än hvad som är oundgängligen nödvändigt, köpmannen då ber om ursäkt därför. Jag tror således att, äfven om detta förslag antages, förhållandet blifver detsamma som nu; men om, med afseende på ställningen till utlandet, en köpare eller trafikant skulle önska att i Banken få ut silfver, så bör det väl ej förmenas honom. Han bör, enligt min åsigt, ega rättighet dertill.

Min öfvertygelse är ock, att ett sådant stadgande, som det föreslagna, skall underlätta möjligheten för Riksbanken att fullgöra sina förbindelser, ty de enskilda bankerna skola derigenom nödgas att förse sig med klingande mynt, och det är icke sagdt, att de alltid kunna skaffa sig tillräckligt deraf från Riksbanken. De enskilda bankerna behöfva ej då, på samma sätt som nu, trycka på Riksbankens metalliska kassa.

Denna fråga är så länge man och man emellan diskuterad, så ofta afhandlad, att jag tvekar hålla något längre föredrag rörande densamma, inför dem, som äro mästare af frågan, bättre än jag.

Jag inskränker mig till att instämma i Herr Wallenbergs yrkande.

Grefve Posse: Jag kan ej neka till att det förvånar mig, att bifall till Herr Wallenbergs förslag bestrides af dem, som egentligen påstå, att privatbankerna hafva så stor fördel framför andra inrättningar här i landet. Det måtte väl ej vara någon fördel, om privatbankerna ställas i en sämre belägenhet än Riksbanken. För min del får jag säga, att denna punkt är, att jag så må uttrycka mig, ett band på privatbankerna och skall lända till ganska stor nackdel för dem; och när den, som mest skylles för att yrka på privatbankernes fördel, det oaktadt, yrkar bifall till denna punkt, så tycker jag verkligen att man gerna kan instämma med honom.

Herr Frisk: Jag ber endast att få förena mig med Herr Wallenberg.

Herr Hasselrot: Äfven jag anhåller att få instämma med Herr Wallenberg.

Herr Wallenberg: Jag ber blott, för att undanrödja de af Friherre Raab uttalade betänkligheter, att få hänvisa till 4:de § ar Myntbestämmningslagen, hvilken § har följande lydelse: "alla likvider och betalningar kunna hädanefter, såsom hittills, i bankosedlar fullgöras, der ej annat förbehåll gjordt är." Således är det tydligt, att man, vid stiftandet af denna lag, tänkt sig att förbehåll kunna för

särskilda fall göras, och jag ser icke hvarföre, när denna förändring skulle medföra en så bestämd fördel för landet, man icke äfven kan begära, att den vidtages. Jag tror verkligen att enskilda bankerna i de flesta fall äro beredda till den uppoffring, som häraf skulle blifva en följd; och skulle emot förmodan denna princip ej godkännas, så har jag åtminstone kommit i tillfälle att påpeka densamma, hvars förkastande torde förr eller sednare föranleda till en kris, som kan blifva ganska allvarlig.

Friherre Raab: Om jag trodde, såsom en annan talare, att att denna förändring icke skulle vara någon fördel för privatbankerna, och om jag kunde föreställa mig, att den vore till gagn för landet, så skulle jag ej sätta mig deremot; men mig synes det vara klart, att, om ock möjligen några privatbanker kunna hafva fördel deraf, så skola åtminstone de, hvilka äro aflägsna från Riksbanken, ovilkorligen störta derpå. Jag tror visserligen, att de större privatbankerna skulle kunna i hast skaffa sig det guld och silfver de behöfde, men detta vore en omöjlighet för de andra mindre betydande privatbankerna, med mindre de försåge sig med en särdeles stor klingande kassa, och den kassan skulle kosta dem betydligt och göra det omöjligt för dem att fortsätta rörelsen.

Lika med hvad Grefve Oscar Mörner i sin reservation framställt, anser jag, att den ifrågavarande förändringen bör vidtagas samtidigt med ändringen af 72 § Regeringsformen; men innan detta sker torde samma hinder gälla för detta fall, som för den i går behandlade frågan, att förändra ordalydelsen i 26:te § mom. b, på sätt Utskottet föreslagit. Vi hafva hört af Herr Wallenberg, att tydningen af ifrågavarande förslag ej kan blifva någon annan än den, att privatbankerna skulle vara skyldiga vexla sina sedlar med klingande mynt och ej med riksbankssedlar.

Jag återoppar äfven Herr Agardhs reservation pag. 16. Han har deruti antydt, att denna förändring skulle göra det nödvändigt, att minst 15 millioner mera i klingande mynt skulle införas i landet. Stode vi nu i den lyckliga belägenhet, som år 1856, gjorde vår export det möjligt, att utan lån få in detta belopp, så vore det en helt annan sak; men då vi ovilkorligen måste skuldsätta oss, för att få in mera klingande mynt, så kommer detta att medföra en betydlig utgift, hvarifrån jag ber Gud bevara vårt land. Det är beklagligt, att redan nu stora räntebelopp utgå till utlandet för förut åsamkade skulder.

För min del får jag säga, att jag anser denna förändring vara mindre lycklig, och jag fortfar i mitt yrkande om afslag.

Herr Schartau: I går, vid behandlingen af 26:te §, hade jag för min del tillfälle att angifva de skäl, på hvilka jag önskade bifall till den af Utskottet, rörande denna paragraf, föreslagna förändringen. Samma skäl gälla för mig att yrka godkännande af den nu ifrågasatta förändringen. Jag kan icke annat än anse det vara för det allmänna bästa nyttigt, om de enskilda bankerna få sig ålagdt, att hålla kassa

i ädel metall, framför allt i silfver, enär guld ännu ej är lagligt mynt här i landet.

Då jag icke kan dela de farhågor, som gårdagen och i dag blifvit af flera ledamöter uttalade, och då, enligt mitt förmenande, hvad Kammararen förut beslutat, icke lägger hinder i vägen för tillämpning af Utskottets förslag i denna punkt, anhåller jag om bifall till densamma, med den förändring Herr Wallenberg föreslagit.

Friherre Staël von Holstein: Jag tror lika med Friherre Raab, att denna förändring kan vara af nytta endast för de större enskilda bankerna. De mindre skulle ej kunna existera, och detta vore till skada för det hela. Då förändringen dessutom ej skulle kunna hafva någon verkan på de redan oktrojerade bankerna, för-
enar jag mig med Friherre Raab i hans yrkande om afslag å denna punkt.

Herr Faxé: Jag vill blott till svar å den fruktan, som blifvit uttalad, att flera banker skulle få olägenhet af denna förändring, nämna, att behovet af silfver i landsorten icke torde blifva så stort, ty de flesta önska att få sedlar; men det vore dock en vinst, att hvar och en, som af en eller annan anledning åstundade det, kunde få silfver. Således skulle denna förändring medföra ingen fara, endast fördel.

Fruktar man, att ordet "ovilkorligen", som i förslaget förekommer, lägger hinder i vägen för användandet af Riksbankens sedlar vid utväxling, så kan man ju gerna taga bort detta ord, då momentet finge följande lydelse: "Banksedel skall, då den i Bankens hufvudkontor till inväxling företes, inlösas med Svenskt mynt i silfver, efter sedelns lydelse."

Friherre von Schwerin: Jag har ej varit med från början af diskussionen, men af de sednaste anförandena tror jag mig hafva funnit, att de argumenter redan blifvit anförda, som bevisa fördelen af den föreslagna förändringen. Jag har derför föga eller intet att tillägga. Jag vill blott säga, att jag tror silfverförrådet vara i större säkerhet, om det är spridt till olika delar af landet, om det ligger i folkets fickor, än om det är till en betydligare del samladt på ett enda ställe.

Jag yrkar derför bifall till Utskottets förslag med den af Herr Wallenberg föreslagna förändringen.

Herr Odelberg: Jag är ej så förmäten, att jag tror mig genom mitt yttrande kunna inverka på Kammararens beslut i denna fråga. Jag har begärt ordet endast för att få till protokollet uttala min mening.

Jag anser nemligen, att denna förändring skulle i framtiden kunna medföra svåra olyckor, ej allenast för privatbankerna, utan äfven för Riksbanken. Det är klart, att, när Riksbankens tillgångar på metallisk valuta äro, om ej uttömda, åtminstone förringade, och det således är svårt för Riksbanken att förse privatbankerna med klingande

mynt, så måste åtminstone de flesta af dessa, hvilka ej kunna från Riksbanken erhålla det förråd, de behöfva, efter min åsigt, duka under. Jag tror, att detta förslag, om det blir lag, skall underlätta det sätt att fullgöra våra liqvider med utlandet, hvilket jag ej anser vara det rätta. Jag håller nemligen före, att vår betydliga import bör hufvudsakligen genom våra egna varor godtgöras.

På grund af hvad jag sålunda anfört, yrkar jag afslag å denna punkt.

Friherre Raab: Jag vill blott med ett enda ord fästa uppmärksamheten på det besynnerliga förhållande, som skulle komma att inträffa, om detta förslag antoges, medan ännu 72 § Regeringsformen är gällande, hvilken § bestämmer, att Riksbankens sedlar skola anses såsom laggildt mynt. Dessa sedlar blefve nemligen då såsom mynt i riket gällande i alla liqvider, med undantag af dem som uppgöras med enskilda bankerna. Detta skulle blifva ett högst besynnerligt förhållande, hvartill jag hoppas, att denna Kammare icke vill bidra.

Herr Nordström: Min åsigt och öfvertygelse derom, att enskilda banker med sedelutgifningsrätt borde vara förpligtade att, likasom Riksbanken, inlösa sina sedlar med rikets lagliga, metalliska mynt, har jag haft tillfälle att inför denna Kammare flera gånger uttala, och sednast då frågan om ändring af innehållet i 72 § af Regeringsformen under denna riksdag förevar till pröfning. Emot dem, som vid nämnda tillfälle, bland annat, yttrade, att alla de sednast oktrojerade enskilda sedelbankerna skulle, äfven om den föreslagna ändringen af 72 § antogs, förblifva berättigade att i enlighet med sin oktroj för hela sin oktrojtid inlösa sina sedlar med Riksbankens sedlar, anmärkte jag äfven då, att en sådan uppfattning utginge från ett förbiseende deraf, att nämnda oktrojer icke voro några *privilegier*, utan endast en sanktion af respektive bankbolags befogenhet att drifva bankrörelse och att i det offentliga uppträda såsom juridiska personligheter, och att, hvad anginge den i 1864 års förordning åt enskilda, sedelutgifvande bankbolag medgifna rättighet, att inlösa sina sedlar antingen med rikets mynt, eller Riksbankens sedlar, hvilka gälla lika som mynt, sådant endast var en naturlig tillämpning af gällande lag och 72 § Regeringsformen i dess nuvarande lydelse; hvadan, om en ny lag tillkomme, som förklarade, att riksbankssedlarne ej mer skola ega tvångskurs eller gälla i rörelsen lika som mynt, denna lag skulle, oberoende af oktrojerna, blifva lika bindande för enskilda bankerna, som för alla andra.

Nu deremot, sedan förslaget till ändring af 72 § Regeringsformen icke blifvit godkänt och riksbankssedlarne således fortfara att, likasom förr, ega tvångskurs och gälla lika som mynt, kunna de enskilda sedelbankerna icke fränkännas samma rätt som hittills, enär hvarken en civil- eller ekonomisk lag kan utfärdas, hvars innehåll står i strid med grundlagarnes stadganden. Skulle tvist emellan enskild person och en sedelbank rörande den förres fordran, att få sin
sedel

sedel med mynt inlöst, i stället för med riksbankssedlar, blefvo dragen inför domaren, tror jag ock att denne ej kunde annat, än döma till bankens fördel, så länge oftanämnda § i Regeringsformen oförändrad kvarstår, hvad än en lag om enskilda sedelbanker må innehålla.

Det har här blifvit yttradt, att aftal skulle bryta lag. Må vara; men emellan den, som blifvit innehafvare af en enskild banks sedel under dess cirkulation man och man emellan, och den bank, som utgifvit sedeln, kan något aftal om sättet för sedlens inlösen icke sägas ega rum, emedan alla kriterier på ett bindande aftal här saknas; och för öfrigt kan det för allmänt väl ej sägas vara nyttigt, att ställa lagar om samma sak i motsägelse med hvarandra. Härtill kommer, att Kammaren under sessionen i går på aftonen beslöt att enskild sedelbank skulle få utgifva sedlar äfven på beloppet af uti dess egna kassor ineliggande riksbankssedlar; och äfven detta medgifvande skulle ej väl stå tillsammans med ett stadgande, som skulle betaga den rättighet att inlösa *sina* sedlar med Riksbankens.

Jag, för min del, som i allmänhet eller i princip anser, att enskilda sedelbanker borde, lika med Riksbanken, vara förbundna att inlösa sina sedlar med klingande mynt, finner mig således på nu anförda skäl i den egna ställning, att under nu förhanden varande förhållanden ej kunna logiskt komma till annat resultat, än att, med blicken fäst på 72 § Regeringsformen, rösta för bibehållandet af hithörande stadgande i nu gällande lag för enskilda sedelbanker oförändradt.

Grefve Sparre: Jag instämmer till alla delar med den siste tälaren deri, att ingen kan förneka logikens allsmäktighet; men ingen kan heller förneka att, om jag sluter ett aftal med en person, så bestämmer detta aftal de villkor, hvarunder aftalet blifvit slutadt. Vi veta alla, att enskilda bankernas sedelutgifningsrätt grundar sig på den oktroj, Kongl. Maj:t lemnat dessa banker. Denna oktroj utgår från ett aftal, och Kongl. Maj:t är således oförhindrad att, vid beviljandet af densamma, säga: Jag beviljar er rättigheten att utfärda sedlar i en viss form, men med villkor, att de inlösas med silfver. Grundlagen säger, att liqvider skola fullgöras antingen med silfvermynt eller med Riksbankens sedlar; men Kongl. Maj:t säger, vid beviljandet af enskilda bankernas oktroj: då jag ger dig denna rättighet, så har du skyldigheten utöfver hvad 72 § Regeringsformen stadgar; emot denna särskilda rättighet har du den särskilda skyldigheten, att inlösa dina sedlar, icke med Riksbankens sedlar, således icke med hvad man i dagligt tal menar med mynt, utan med silfver. Om Staten ej under annat villkor lemnar oktroj, så bjuder, efter min öfvertygelse, logikens allsmäktighet, att detta villkor blir ständande, ty "förord bryter lag".

Detta stadgande är dessutom ej så farligt för de enskilda bankerna, som man tror, ty det är ju blott för deras hufvudkontor, som det ovilkorligen skulle gälla. Således tror jag, att saken ej har någon våda med sig.

Jag har blott i största korthet velat, i motsats till den siste tälaren, tillkännagifva, att Staten, enligt min åsigt, eger bestämma de vilkor, under hvilka de enskilda bankerna må oktrojeras.

Herr Nördström: Jag anhåller om Kammarens tillgift för det jag ännu en gång tager till ordet.

Min sednaste motståndare har ytterligare påstått, att man, äfven uti ifrågavarande afseende, skulle kunna genom aftal bestämma an-norlunda, än lagen innehåller, och att Kongl. Maj:t egde rätt att utfärda en lag, som står i strid med grundlagen. Hvad det första angår, har han emellertid uraktlåtit att utreda, hvaruti aftalet här skulle framträda. Aftal hör till den enskilda rätten, och som det är otänkbart att enhvar, som blir innehafvare af en enskild banks sedel, derigenom skulle anses hafva med banken träffat aftal om dess inlösen på ett visst sätt, torde det ej löna mödan att hålla på en så beskaffad grund för nämnda påstående. Oktrojen för ett bankbolag får icke stå i strid med lag, och ingen civil eller ekonomisk lag får stå i strid med *grundlagen*. Om min ärade motståndare behagade betänka, att all den magt, Kongl. Maj:t eger utföva, är genom Regeringsformen bestämd och begränsad, torde han ock finna, att Kongl. Maj:t icke heller kan i lagstiftningsväg förordna något till allmän efterrättelse, som står i strid med grundlagens tydliga ord. Endast i stadgad ordning kan grundlagen ändras; och som hithörande § i Regeringsformen nu icke blifvit ändrad, måste den ock respekteras, ej mindre af Kongl. Maj:t, än af hvarje medborgare. I princip ville jag biträda min motståndares mening; men vördnaden för lag hindrar mig från att försöka sätta den i utföfning, så länge lagen är sådan, den nu är.

De förutsättningar, som min motståndare uppställt, hålla således ej stånd, så vida grundlagen skall hafva någon betydelse; och ehuru jag, af innersta öfvertygelse, är för förslaget, måste jag dock, *under närvarande förhållanden*, motsätta mig detsamma.

Friherre Stjernblad: Ingen kan vara varmare intresserad för den saken, att hvarje banksedel skall med klingande mynt inlösas, än jag; och jag tror ock, att jag begagnat hvarje tillfälle att ådagalägga mina sympatier i detta hänseende; men att genom ett sådant stadgande, som detta, ställa de enskilda bankerna så godt som utom lagen, kan jag ej vara med om. Så länge 72 § Regeringsformen finnes kvar, så måste vi alla respektera Sveriges Riksbanks sedlar; och då privatbankerna äro och blifva tvungna att desamma emottaga i liquid, så kan jag icke inse möjligheten af att förbjuda de enskilda bankerna att infria sina sedlar med riksbankssedlar.

Hvad skulle följden blifva, om detta förslag antoges? Jo, att enskilda bankerna skulle ega skyldighet att inlösa sina sedlar med silfver. Detta silfver toges naturligtvis aldrig ut, om ej för att föras till utlandet. Huru skulle privatbankerna få silfver igen? De hade ingen annan utväg, än att skicka sina riksbankssedlar till Riksbanken, för att få silfver i stället. Att rörelsen häraf skulle lida, är temligen klart. Jag fäster mig dock icke så mycket vid detta; men

då jag är lifligt intresserad för att få bort stadgandet i 72 § Regeringsformen, så måste jag motsätta mig detta förslag, enär, om enskilda bankerna åläggas denna skyldighet, en af de kraftigaste häfstängerna att få bort stadgandet i nämnda § också försvinner. Jag kan dessutom för min del omöjligt gå in på en lag, som står i strid med grundlagen, och som kommer att skadligt inverka på rörelsen. Deremot finner jag ej skäl, att bibehålla slutorden af detta moment, sådana de lyda i gamla redaktionen: "med rikets mynt eller Rikets Ständers Banks sedlar", utan jag anser, att man i stället bör sätta: "med Svenskt mynt efter sedelns lydelse". Man säger måhända, liksom i går, att, genom denna af mig föreslagna förändring, sjelfva innehållet af momentet icke förändras. Jag tror dock att innehållet icke blefve så alldeles lika; ty man är icke fullkomligt ense derom, att Riksbankens sedlar verkligen fortfarande skulle vara mynt, om de icke längre invexlades med klingande mynt. Vid behandlingen af frågan om det nya myntsystemet erforo vi, att åsigterna i detta fall voro delade, och Herr Bergström har, under öfverläggningen i Andra Kammaren, ganska nöjaktigt bevisat, att Riksbankens sedlar icke äro mynt, då de icke med klingande mynt invexlas.

Jag anhåller således, att det gamla stadgandet måtte bibehållas, med den förändring jag föreslagit.

Herr Hasselrot: Det är mig omöjligt att kunna godkänna hvad den siste talaren sagt, att privatbankerna, om detta förslag antoges, skulle komma att stå utom lagen. Grefve Sparre har tydligt ådagalagdt, att oktroj utgör ett särskildt aftal, hvarigenom Konungen, emot bestämda villkor, gifver en viss tillåtelse; och jag kan för min del icke på något sätt finna, att detta aftal kan strida emot någon lag.

Jag förenar mig derföre med Grefve Sparre, och jag kan icke underlåta att yttra min förvåning deröfver, att, då det under tio år varit ett önskningsmål att få banklagen ändrad derhän, att privatbankerna skulle ega skyldighet att invexla sina sedlar med silfver, man nu motsätter sig denna förändring, då den föreslås.

Den siste talaren har velat, att ordet *silfver* skulle utgå ur momentet; men då härigenom skulle uppkomma en ganska stor otydlighet, och man då skulle i sväfva i största villrådighet om rätta meningen af detta stadgande, kan jag icke ingå på Friherre Stjernblads förslag, utan ansluter mig fortfarande till det af Herr Wallenberg framställda.

Herr Wallenberg: Jag har begärt ordet egentligen för att få besvara en antydning, att denna åtgärd skulle vara till skada för större delen af de enskilda bankerna och till förmån endast för några större bankbolag. Denna antydning, så vidt den rör motionären, är ej på sin plats, emedan, om han någonsin sträfvat för annat än den satsen — täflan i bankväsende, många banker och små banker — det varit en simpel sak för honom att sätta sig i spetsen för en stor bankkorporation. Men min åsigt är, att, i fråga om bankväsende, täflan måste finnas; och, utom det att täflan, som är bankväsendets lifsprin-

cip bör ega rum, tror jag, att stora bankkorporationer måste hvila på helt andra lagstadganden än de närvarande. Jag anser, bland annat, att enskilda bankerna böra hafva skyldighet att invexla sina sedlar med klingande mynt, icke för den tillfälliga bekvämligheten, utan för landets välbefinnande. Om uti vårt land skulle hända någon olycka med Riksbanken, hvilket ej är omöjligt — jag tillåter mig än en gång vidröra denna omständighet, — så hade vi, om detta förslag blefve lag, cirkulation med andra bankers klingande mynt under tiden, medan det ställdes till rätta med afseende på Riksbanken; men om en sådan olycka inträffade nu, under det vi hafva *endast en* sjelfständig bank, som invexlar sina sedlar med klingande mynt, så hade vi icke något cirkulationsmedel i hela landet.

Många skäl torde derföre tala för att anordna detta på bästa sätt; men jag tror, att vi ej böra gå in på en tvetydig redaktion. Då är det bättre att bibehålla det gamla stadgandet.

Jag anser emellertid Utskottets förslag, med den förändring jag tillåtit mig föreslå, kunna utan tvekan antagas, ty det har blifvit utredt af ganska goda jurister, att ett aftal om oktroj ej står i strid med 72 § Regeringsformen; och detta är ett separat aftal, som kan och får göras.

Uttalandet af denna princip *nu*, då den ej kommer att tillämpas på 7 å 8 år, gör, att man kan få begrunda den; och finner Kongl. Maj:t den oantaglig, så kommer den ju ej att gå längre; men nog torde den böra uttalas, då man under så många år framställt klander i detta hänseende, och då man icke mer än på ett ställe i landet eger rättighet vexla sig till en silfverslant.

Jag vidhåller mitt förut gjorda yrkande.

Friherre Raab: Jag ber få draga en slutsats af Friherre Stjernblads och Herr Wallenbergs senaste yttranden. Den förre har särdeles väl utvecklade motiven, hvarför det vore högst farligt att antaga denna § med en sådan ordalydelse, Utskottet föreslagit; hvarföre han ock framställt förslag till en annan ordställning. Herr Wallenberg åter har ansett Friherre Stjernblads förslag vara vådligt, derföre att det vore tvetydigt, och med anledning deraf, har han ansett, att det ej borde antagas. Hvad blir konklusionen häraf? Jo, ingen annan än den, att, då man ej kan annat än hafva förtroende för båda dessa Herrar, man måste inskränka sig till att omfatta den redaktion, som är tydlig och klar, och som innefattas i det gamla stadgandet; och det yrkar jag fortfarande.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, förmälte Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade afgifvits följande yrkanden, nemligen: 1:o af Herr Wallenberg, att momentet skulle bifallas med uteslutande af orden *guld eller*; 2:o af Herr Faxé, att Kammarén måtte godkänna momentet med uteslutande af så väl ordet *ovilkorligen*, som ock orden *guld eller*; 3:o af Friherre Stjernblad, att momentet skulle antagas med uteslutande af orden *i guld eller silfver*; samt 4:o att momentet måtte af Kammarén afslås.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till momentet oförändradt, hvartill svarades nej, och sedermera proposition på bifall dertill med uteslutande af orden "*guld eller*", då svaren utföllö med ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Efter det Kammaren, på gjord framställning, till kontraproposition vid voteringen antagit afslag å momentet, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets i 2:dra punkten af Utlåtandet N:o 5, afgifna förslag till lydelse af mom. 1 i 28 § af Förordningen om enskilda sedelutgifvande banker med den förändring, att orden "*guld eller*" uteslutas, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren detta förslag.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 48;

Nej — 34.

Grefve Mörner, Oscar: Till de egendomliga förhållanden, som blifvit lagda i dagen under behandlingen af frågan om de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, sällar sig äfven det beslut, som af Kammaren nyss blifvit fattadt; och som jag icke kunnat biträda detsamma, får jag deremot anmäla min reservation.

Mom. 2.

Ansågs såsom oförändradt ej föranleda till något beslut.

Ingressen.

Godkändes.

3:dje punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs ånyo Andra Kammarens den 14 och 15 dennes bordlagda protokollsutdrag N:o 227, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 32, angående Herr C. J. Svenséns motion N:o 255 om theatercensurens afskaffande.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det tyckes verkligen icke vara af behovet påkalladt att besluta upphäfvandet af den hittills gällande

lagen om theaterpjесers censurering. Man kan nemligen ej påstå, att denna lag blifvit tillämpad så, att den lagt hinder i vägen för uppförande af andra pjесer än dem, som varit alltför mycket sårande för sedlighetskänslan. Till och med åtskilliga sådana hafva blifvit å scenen uppförda. Snarare skulle man kunna förundra sig öfver, att så många underhaltiga stycken blifvit uppförda, än man har skäl att klaga öfver, att något blifvit förqväfdt, som varit förtjent af att komma under allmänhetens ögon. Jag får derföre anhålla, att Kammaren ville afslå Utskottets hemställan i denna fråga.

Herr Bergstedt: Visserligen måste man medgifva, att theatercensuren under sednare tider blifvit utöfvad med mycken moderation. Den har, såsom sig borde, hufvudsakligast inskränkt sig till att tillse, det i theaterpjесerna ej måtte förekomma något för offentliga myndigheter eller enskilda personer förnärmande. Men jag tror dock ej, att censurens borttagande skulle medföra någon svårighet, sedan vi i gällande strafflag erhållit straffbestämmelser för alla sådana fall. Utan någon risk för sedligheten, tror jag ock, att denna censur, som förskrifver sig från 1834 års riksdag, skulle kunna borttagas; och jag föreställer mig, att Öfverståthållare-embetet och Konungens Befallningshafvande, som hafva sig uppdraget att utöfva den, finna denna litterära befattning så litet angenäm, att de gerna skulle se sig derifrån befriade. Jag hemställer derföre, om ej Kammaren skulle vilja ansluta sig till det af Andra Kammaren redan fattade beslut i frågan.

Grefve Mörner: Före den tid, som den siste talaren omförmäldes, var, åtminstone i Stockholm, uppförandet af theaterpjесer ensamt förbehållet Kongl. Theatern. Censuren utöfvades då af denna theaters direktion. Sedan det blifvit tillåtet äfven för enskilda skådespelaresällskap, att här uppföra theaterpjесer, ansåg man nödigt att förordna någon kontroll; och det var på förslag af en person, som besatt mycken sakkännedom och förvärfvat en lång erfarenhet så väl inom Sverige som inom andra länder, framlidne Excellensen Grefve Gustaf Löwenhjelm, som man antog de stadganden, hvilka ännu gälla. Om jag hade föreställt mig, att denna fråga i dag skulle förekomma till behandling, så skulle jag hafva beredt mig att gifva Kammaren del af hans intressanta och högst tänkvärda yttrande i frågan. Detta gick derpå ut, att, ehuru väl theatrarne borde vara konstinstitut, den täflan, som emellan dem uppstode, ej alltid lände till konstens fromma. Fastheltre inträffade ofta, att man på theatrarne, för att locka folk, uppförde pjесer, som kittlade spektatörernas dåliga passioner. Vi hafva äfven nu exempel på, att de bästa pjесer ofta lemna salongerna tomma, då deremot de skabrösa, de, som innehålla några anfall mot särskilda individer, eller vända sig kring dagens mer eller mindre betydelselösa händelser, draga till sig den talrikaste publiken. Med afseende härpå, tror jag det ej vara så origtigt, att en annan gräns sättes för den dåliga smaken, än den som uppdrages af strafflagen; och jag kan icke finna det otjenligt, att man på förhand drager försorg om, att några garantier finnas för den, som vill besöka en offentlig theater i sällskap med sin familj, att kunna göra det, utan att behöfva

riskera sådana yttranden och syner, som måste framkalla dygdens rodnad och rättskaffenhetens harm.

Jag anhåller fortfarande om afslag.

Herr von Gegerfelt: För min del yrkar jag, att Kammaren måtte instämma i det beslut, som Andra Kammaren i frågan redan fattat.

Lagstiftningen om theatercensuren står i så uppenbar strid mot våra institutioner i öfrigt, att till och med endast därför skäl synes vara för handen att afskaffa densamma. Det måste erkännas, att tryckpressen ostridigt är det verksamaste medel, att utveckla och sprida idéer, så väl goda som onda. Ehuru detta är händelsen och tryckfriheten ofta blifvit missbrukat, har likväl aldrig någon fallit på den tanken, att numera, i afseende å densamma, påföra censur. När nu under allmänhetens ögon genom pressen får läggas allt, utan någon granskning, så kan det väl ej gerna vara konsekvent, att bibehålla en sådan granskning för theatern, hvars verksamhet i berörda hänseende är oändligen mera inskränkt än pressens.

Men hvad jag i synnerhet fäst på mig vid i denna fråga är, att theatercensuren motverkar sitt eget ändamål, till hvilken öfvertygelse man lätt kommer vid betänkandet af den i alla tider bestående sanning, att den förbjudna frukten har den pikantaste smaken. Censuren kan visserligen utstryka hela sidor i en theaterpjäs, men den kan icke hindra, att dessa sidor genom tryck läggas under allmänhetens ögon. Den kan icke förekomma detta stumma spel på scenen, som talar vida starkare än ord. Föreskriften om censuren afser i första rummet att hindra osedliga framställningar och vidare, att förekomma personliga förolämpningar. I förstnämnda hänseende ligger, som sagdt är, den största vådan i det stumma spelet, i gesterna och mimiken, hvilka ligga utom censurens område; och hvad de personliga förolämpningarna beträffar, kunna de icke förekommas genom några censurens öfverstrykningar, då det står författaren fritt, att i hvilken tidning som helst angripa eller förlöjliga den person han åsyftar. Visserligen är det sannt, att censuren hufvudsakligen egnar sin verksamhet åt den usla litteraturen inom dramatikkens område, men snillet utmärktaste skapelser äro ej heller derifrån undantagne, och med skäl torde det kunna ifrågasättas, om polismyndigheten kan anses alltid vara vuxen sitt uppdrag, att mästra sådana skapelser, helst när en sådan mästring, såsom förhållandet är, sker utan appell till kompetentare forum.

Grefve af Ugglas: Jag medgifver gerna, att censuren icke kan vara det lämpligaste medel, att förekomma det oskick, som åstadkommes genom uppförande af åtskilliga dåliga theaterpjäser, och att den i många fall är alldeles vanmäktig. Det är ganska sannt, som en föregående talare yttrade, och Utskottet äfven framhållit, att mycket ligger i det stumma spelet, som ofta talar tydligare än ord, i sättet hvar på uttrycken återgifvas, i gester och i dekorationer. Men någon regress måste finnas mot missbruket af den fria yttranderätten på scenen. Jag vänder mig därför till den siste talaren, såsom varande jurist, för att af honom erhålla upplysning, huruvida gällande straff-

lag verkligen innehåller ett tillräckligt korrektiv för de brott mot sedligheten, som på scenen kunna ifrågakomma. Finnes ett sådant korrektiv i lagen, som vid förekommande fall kan användas, och är detta tillräckligt kraftigt, då vill jag ej längre hålla på en institution, som ej kan anses tillräckligt verksam för ändamålet, och dessutom ej står i harmoni med öfriga föreskrifter rörande den fria yttranderätten.

Det är 18 Kap. i Strafflagen, hvilket handlar om sedlighetsbrott, Utskottet ansett i detta fall innehålla lämpliga stadganden; och vågar jag anhålla att den ärade talaren i afseende härå måtte yttra sig.

Herr von Gegerfelt: Den af Utskottet återopade 13 §:n af 18 Kap. Strafflagen har följande lydelse: "Sprider någon ut skrift, målning, teckning eller bild, som tukt och sedlighet sårar; straffes med böter eller fängelse i högst 6 månader. Lag samma vare, om man genom annan gerning sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse deraf kommer". Detta lagstadgande måste ovilkorligen hafva sin tillämpning, då prestationer gifvas å allmänna teatrar, hvarigenom tukt och ärbarhet såras. Om åter myndigheter eller enskilda personer från scenen blifva skymfade, så äro uppenbarligen strafflagens bestämmelser, för sådant skymfande i allmänhet, jemväl till dessa särskilda fall hänförliga. Från denna synpunkt möter således ej giltigt hinder för bifall till Andra Kammarens beslut.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels antagande af Andra Kammarens beslut i ämnet och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på beslutets antagande, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på afslag derå, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej; hvarefter och sedan proposition på beslutets antagande förnyats samt med många både ja och nej besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som antager Andra Kammarens beslut i anledning af dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 32, angående väckt motiom om teatercensurens afskaffande, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren detta beslut.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 44;
Nej — 36.

Föredrogs ånyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 14 och 15 dennes bordlagda Utlåtande N:o 7, med anledning af väckt motion angående förändrade bestämmelser i afseende å kompetens till åtskilliga tjänster inom de delar af Norrbottens län, der Finska språket hufvudsakligen talas.

Herr von Gegerfelt: Det är visserligen sannt, att en ginare väg kunde utfinnas för att till Kongl. Maj:t framkomma med den anhallan, som här är i fråga, än att gå genom Riksdagens begge Kamrar. Men då den Andra Kammaren redan fattat sitt beslut, så och med afseende på den vikt, som frågan kan hafva för de personer, som densamma rör, vill jag ej motsätta mig aflåtandet af en sådan underdånig skrifvelse som här åsyftas. Dock tror jag att Utskottets förslag i detta hänseende erfordrar någon förändring. Andra Kammaren har i sitt beslut uppenbarligen gått för långt, ty stadgandet att företråde ovilkorligen skall gifvas åt den, som visar sig innehafva erforderlig språkkunskap, så vida han i öfrigt är kompetent, men utan afseende på skicklighet eller meriter, som i öfrigt kunna förefinnas, tror jag vara hvarken nyttigt eller rättvist. Enligt Utskottets förslag skulle deremot sådant företråde endast förekomma, då den sökande hade jemngod skicklighet och lika tjenstemannaduglighet, som hans i Finska eller Lappska språken icke bevandrade medtäflare. Sällan torde det dock inträffa, att två eller flera sökande med fullkomligt jemngoda meriter förekomma. En medelväg mellan dessa bägge ytterligheter torde således böra sökas. Dessutom är det ej fullt lämpligt att begära, det Kongl. Maj:t skall meddela föreskrifter för sådana fall, der Kongl. Maj:t sjelf verkställer utnämningen. Jag tillåter mig därför att framställa ett annat förslag, som jag anhåller att Kammaren måtte antaga.

Det lyder sålunda:

Att Riksdagen i underdånig skrifvelse, med framställning om vigten deraf, att de embets- och tjenstemän inom Norrbottens län, hvilka genom sina befattningar komma i närmare beröring med derstädes boende Finnar och Lappar, ega erforderlig kunskap i deras språk, måtte anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes meddela vederbörande myndigheter föreskrift, att, vid upprättande af förslag och utnämning till embeten och tjänster af omförmälda beskaffenhet, å en sådan kunskap hos de sökande fästa skäligt afseende.

Herr Almquist, Erik Victor: Då denna fråga förra gången förevar inom denna Kammare, ansåg man allmänt, att Andra Kammaren hade gått för långt, då den beslutat, att hos Kongl. Maj:t skulle göras hemställan, att företråde måtte beredas åt sådane, i öf-

rigt kompetente sökande, som styrkt sig vara mäktige Finska språket. Skulle det af Herr von Gegerfelt nu framställda förslag blifva antaget, så befarar jag, att man derigenom skulle råka på samma svårigheter, som man förmodade att Andra Kammarens beslut skulle föranleda, och att vid dess tillämpning det kunde hända att personer med stora insigter, framstående tjenstemannaskicklighet och bepröfvad förmåga blefve eftersatta för sådana, som ej egde dessa företräden. Detta förslag synes mig vara alldeles för obestämdt, och jag tror det vara alldeles nödvändigt att Kammarerna bestämdt uttrycker, hvad den vill, nemligen att företräde måtte lemnas åt dem, som jemte det de ega skicklighet och tjenstemeriter, jemngoda med öfriga sökandes, besitta erforderlig språkkunskap. Det är visst sannt, att det, strängt taget, kan vara svårt att afgöra, hvilka sökande äro att anse såsom jemngoda; men äro förtjensterna på någondera sidan alltför mycket öfvervägande, så är naturligtvis personens företräde gifvet; han intager det första rummet på förslaget och blir naturligtvis äfven utnämnd. Då det åter kan vara tvifvelaktigt, huru mycket meriterna å ena eller andra sidan väga, bör naturligtvis språkkännedomen blifva den afgörande vigten i vågskålen.

Hvad nu den ifrågasatta ordställningen beträffar, så tror jag för dess antagande något hinder icke vållas af den omständigheten, att Kongl. Maj:t sjelf tillsätter en del af ifrågavarande tjenester, ty till dessa tjänsters besättande upprättas förslag af vederbörande myndigheter, och skrifvelsen kunde i så fall föranleda till en föreskrift för dem, att vid förslagens upprättande taga i betraktande de sökandes kännedom af Finska och Lappska språken. Jag tror derföre, att den föregående talaren icke haft grundade skäl att göra någon anmärkning mot det förslag, Utskottet framställt, och anhåller för min del om bifall till detsamma.

Herr Beckman: Onekligen kan och bör man härvid lag, då fråga är om formulering af sjelfva ordalydelsen, fästa afseende vid den olika karakteren af de tjenester, som äro i fråga. Å ena sidan bör man taga i betraktande tjenstemännens skäliga anspråk på befordran, efter förtjenst, och å den andra befolkningens befogade anspråk att erhålla tjenstemän, med hvilka de kunna kommunicera sig. Jag erkänner villigt, att det finnes i dessa trakter civila tjenester, hvilka möjligen kunna nödtorfteligen upprätthållas af sådana, som ej äro mäktiga det språk, som folket talar. I afseende å dessa torde Utskottets formulering måhända vara nöjaktig, under förutsättning att i öfrigt nödig rättvisa iakttages vid tjenstemännens befordran. Men det finnes andra, ecklesiastika tjenester, rörande hvilkas tillsättning mig veterligen icke finnas några särskilda stadganden, och dessa tjenester äro, enligt min uppfattning, af den beskaffenhet, att jag anser en person alldeles oduglig att sköta en sådan tjänst, derest han icke kan meddela sig med folket på dess språk. I afseende å dessa tjenester tror jag en annan formulering, än den Utskottet använt, vara alldeles oundgänglig; och jag skulle dervid lag i viss mån kunna ansluta mig till det förslag, som af Herr von Gegerfelt blifvit framställt. Detta förslag har dock det emot sig, att det synes mig vara alldeles för

bestämdt. Jag skulle vilja att, i afseende å sist omförmälda tjänster, såsom en strängt gällande regel antoges, att företråde skulle lemnas *den* sökande till tjänsten, som med skicklighet och duglighet att sköta densamma, besatt den egenskapen att vara fullt mäktig ifrågavarande språk. Visserligen kan jag medgifva, att detta rymmes i Herr von Gegerfelts förslag, men hvad jag vill hafva uttryckt är, att afseende i första rummet bör fästas på befolkningens berättigade anspråk. Jag skulle därför vilja tyda stadgandet så, att, om den ena sökanden hade öfverlägsna meriter, utan språkkännedom, men den andra deremot vore mäktig språket och tillika fullt duglig för tjänsten, så skulle jag, med afseende å innevanarnes befogade anspråk, tillsätta den, som hade mindre meriter, men kunde göra sig förstådd af folket.

Som jag icke tilltror mig att kunna på stående fot formulera ett nytt förslag, och en återremiss af punkten icke torde beviljas, så ser jag ingen annan utväg än att biträda det förslag, Herr von Gegerfelt framställt, i hvilket jag dock önskade att, till uttryckande af min ofvan angifna åsigt, ordet "*skäligt*" utbyttes mot ordet *tillbörligt*.

Herr Hazelius: Den, som någon tid uppehållit sig i de landsorter, hvarom nu är fråga, tror jag ej kan vara annat än öfvertygad om nödvändigheten, att de, som der skola utöfva befattningar, förstå det språk, som af befolkningen talas.

Det af Herr von Gegerfelt framställda förslag, deruti han hemställer att skäligt afseende måtte fästas vid de sökandes språkkunskap, uttrycker enligt min uppfattning alldeles för litet. Det är ej skickligheten, som bör ega företråde framför förmågan att göra sig förstådd af de personer, med hvilka man har att göra, utan tvärtom. En talare ordade här om embets- och tjänstemännens anspråk att vinna befordran, men dessa böra stå tillbaka för folkets rätt att erhålla sådana tjänstemän, hvilka kunna göra sig af folket förstådda. Jag anser därför det af Utskottet framställda förslag hafva företråde framför Herr von Gegerfelts, och anhåller därför om bifall till detsamma.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till Utlåtandet oförändradt och dels af Herr von Gegerfelt bifall till detsamma med följande förändrade lydelse: "att Riksdagen i underdänig skrifvelse, med framställning om vigten deraf, att de embets- och tjänstemän inom Norrbottens län, hvilka genom sina befattningar komma i närmare beröring med derstädes boende Finnar och Lappar, ega erforderlig kunskap i deras språk, måtte anhålla, att Kongl. Maj:t tacktes meddela vederbörande myndigheter föreskrift att, vid upprättande af förslag och utnämning till embeten och tjänster af omförmälda beskaffenhet, å en sådan kunskap hos de sökande fästa skäligt afseende".

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen proposition

på bifall till Utlåtandet oförändradt och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 15 och 17 dennes bordlagda Utlåtande N:o 28, i anledning af väckt förslag om särskild skogslagstiftning för Gotland.

§§ 1 och 2,

Biföllos.

§ 3.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag vill endast fästa uppmärksamheten på ett ord, som i denna paragraf förekommer, och hvilket kanske ej torde vara fullt riktigt. Här talas nemligen om skogens "återställande" å den afbrukade marken, men jag kan icke föreställa mig att den skog, som redan blifvit afverkad, skall kunna återställas. Åtgärder för skogens *återväxt* kunna deremot vidtagas, och troligen är det något sådant, som Utskottet åsyftar.

Friherre af Ugglas: Jag är verkligen förekommen af den föregående talaren, ty, likasom han, har jag lagt märke till det origtiga uttryck, som Utskottet begagnat. Jag tillåter mig äfven hänvisa till motionärens förslag i 3 §:n, der det talas om skogens "återväxt", och tror verkligen att detta uttryck, såsom riktigare, bör användas i stället för det Utskottet begagnat.

Herr von Gegerfelt: Jag måste medgifva, att den framställda anmärkningen är fullt riktig, och bekänna att jag ej ens kan förklara, huru ordet "återställande" kommit att insmyga sig i paragrafen, i stället för det i motionärens förslag begagnade.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till §:n oförändrad, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på §:ns antagande med utbyte af ordet *återställande* emot ordet *återväxt*, hvilken proposition med ja besvarades.

§ 4.

Friherre Raab, Adam: Jag ämnar visst icke motsätta mig förslaget, men vill endast erinra derom, att det just var en sådan föreskrift, att kommunalstyrelserna skulle hafva uppsigt öfver skogarnes vård och skötsel, som vid förra riksdagen mötte så stort motstånd, då fråga var om en allmän skogslagstiftning för hela landet. Just med afseende på det motstånd, som då mötte, har Stockholms läns hushållningssällskap, hvilket lika med de öfriga hushållningssällska-

pen i riket anmodats att yttra sig i frågan, framställt ett annat förslag, hvilket jag tager mig friheten att här meddela, utan att göra anspråk på att få detsamma antaget. Stockholms läns hushållnings-sällskap ansåg det vara lämpligast att hänskjuta denna fråga till Bevillningsberedningskomitéen, som är ständig, och hvars ordförande utses af Landshöfdingeembetet. Densamma skulle åligga att undersöka och tillkännagifva, om under loppet af året skog blifvit sköfjad: den ansågs vara lättast i tillfälle att öfvervaka skogshushållningen och se till om några lagöfverträdelse egde rum.

Grefve Mörner, Oscar: Då jag hyst mina tvifvelsmål, så väl angående det rigtige i att införa en särskild lagstiftning för Gotland, som äfven i afseende å flertalet af de grunder, hvarpå densamma skolas byggas, så får jag förklara, att förslaget tillkommit utan min medverkan och att jag ej har någon del deri. Som jag likväl förnummit, att många lifligt önskat att erhålla en sådan lag, har jag icke velat reservera mig emot förslaget, ehuru jag redan tillföre uttalat mitt ogillande af åtskilliga deri förekommande bestämmelser.

Särskildt bekämpade jag förra året, så mycket jag kunde, förslaget i den nu föredragna paragrafen, då det var fråga om att införa en skogslagstiftning, gällande för hela landet. Jag har ej heller nu bytt om åsigt, men respekterar i allt fall deras öfvertygelse, som äro bosatta på Gotland och känna till dervarande ställningar och förhållanden.

Att, såsom Friherre Raab föreslog, uppsigten öfver skogarne skulle uppdragas åt Bevillningsberedningen, måste jag dock på det bestämdaste bestrida. Jag vet ej hvad den kan hafva med saken att skaffa. Bevillningsberedningen åligger att värdera hemmanen, men icke att utföra någon tillsyn öfver desamma; och jag kan derföre icke finna förslaget annat än i högsta grad olämpligt.

Herr von Gegerfelt: Det är visst sannt att, då denna fråga vid riksdagen förevar i sammanhang med förslaget om en för hela riket gällande skogslagstiftning, densamma gaf anledning till mycket missnöje. Men detta missnöje rörde ej blott denna punkt, utan lagen i öfrigt. Nu hafva deremot Gotlands innevånare enstämmigt begärt en särskild lag, och att ifrågavarande stadgande måtte i lagen inflyta. Således kan från det hållet något missnöje icke vara att förvänta. För öfrigt är det att bemärka, att, om kommunalstyrelsen skulle försumma sig i afseende på den samma styrelse åliggande tillsyn, Konungens Befallningshafvande i allt fall eger vidtagna erforderliga åtgärder, då skäl dertill förefinnes. Således torde i detta hänseende all erforderlig trygghet vara vunnen.

Hvad åter beträffar uppdragets öfverlemnande till Bevillningsberedningen, så är ej något yrkande derom framställt, och något yttlande i anledning deraf således ej heller erforderligt. Dock får jag erkänna, att Bevillningsberedningen synes mig vara alldeles främmande för ifrågavarande förhållanden; och för öfrigt kunna de anmärkningar, man i förevarande fall kan finna sig befogad att fram-

ställa mot kommunalstyrelsen, med samma skäl drabba Bevillningsberedningen.

Herr Gyllenram: I anledning af en föregående talares yttrande om det missnöje, som vid förra riksdagen förspordes öfver det då framställda förslaget, att åt kommunalstyrelserna uppdraga tillsynen öfver de enskildes skogar, vill jag fästa uppmärksamheten på, att det nu ifrågavarande förslaget tillkommit genom Landstingets beslut. Samtliga kommuners ombud hafva blifvit i frågan hörde; och då de funnit lämpligt att på ifrågavarande sätt lösa densamma, torde någon anmärkning deremot ej vara befogad. Likaså har länets hushållningssällskap uttalat sig för förslaget, hvilket således blifvit omfattadt af de representanter utaf öns befolkning, som i förevarande fall kunna tillerkännas det mest upplysta omdöme och de grundligaste insigter i saken. Jag hoppas derföre att Kammaren måtte bifalla hvad Utskottet föreslagit.

Friherre af Ugglas: Jag begärde ordet, med anledning af Friherre Raabs yrkande, att tillsynen öfver skogarnes vård och skötsel skulle uppdragas åt Bevillningsberedningen. Jag tror ej att detta skulle vara lämpligt. Enligt 4:de §:n, sådan den af Utskottet blifvit föreslagen, skulle denna uppsigt komma att öfverlemnas åt kommunalstyrelsen, som är en myndighet, hvars verksamhet är fortgående, och som derföre skulle kunna under årets lopp egna omsorg åt skogsskötseln inom kommunen. Bevillningsberedningen deremot sammanträder endast en gång om året, under en för tillfället utsedd ordförande, och kan emellan sammanträdena icke åläggas att på något sätt vårda sig om skogarne. Då nu Gotlands läns landsting instämt i den anhållan, motionären afgifvit, finner jag ej skäl att deri göra någon ändring i den rigtning Friherre Raab åsyftat.

Herr Lagerstråle: I den föredragna paragrafen är, såsom sagdt blifvit, uppsigten öfver skogarne uppdragen åt kommunalstyrelsen. Går man till kommunalförfattningarne, så finner man, att uttrycket "kommunalstyrelse" begagnas för att uttrycka ett ganska vidsträckt begrepp, och att derunder kunna hänföras så väl kommunalstämma som kommunalfullmäktige och kommunalnämnd. Det synes mig derföre tvetydigt, hvad man här menar med kommunalstyrelse. Jag skulle derföre anse det lämpligt, att något tydligare tillkännagäfves, åt hvilken kommunalmyndighet man ville öfverlemba bestyret; och tror jag i så fall att kommunalnämnden vore lämpligast, och att ifrågavarande uppdrag väl kunde förlikas med kommunalnämndens öfriga åligganden.

Herr von Gegerfelt: Jag får erkänna, att i Utskottet aldrig kom under öfverläggning frågan om hvilken kommunalmyndighet egentligen skulle komma att öfvertaga ifrågavarande bestyr. För min del medgifver jag att kommunalnämnden vore lämpligast, ty kommunalstämman såsom sådan kan ej gerna taga befattning med ifrågavarande göromål; och hemställer jag af sådan anledning, att ordet

“kommunalstyrelsen“ i paragrafen måtte utbytas mot ordet “kommunalnämnden“.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till §:n oförändrad och dels bifall till densamma, med utbyte af ordet *kommunalstyrelse* emot ordet *kommunalnämnd*; framställdes först proposition på bifall till §:n oförändrad, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på §:ns antagande med ofvansagde förändring, hvilken proposition med ja besvarades.

§§ 5 och 6.

Biföllos.

Ingressen.

Godkändes.

Föredrogos ånyo och godkändes Lag-Utskottets den 17 och 20 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 29, i anledning af väckt motion om antagande af ett utaf särskilde komiterade utarbetadt förslag till lag om inskrifning i fastighetsbok jemte de i sammanhang dermed uppgjorda förslag till författningar;

N:o 30, i anledning af väckt förslag, åsyftande förändrade bestämmelser i fråga om lagfart å fastighets fång; och

N:o 31, i anledning af väckt förslag angående tillägg i Kongl. Förordningen om inteckning i fast egendom den 13 Juli 1818.

Föredrogs ånyo och bifölls Banko-Utskottets den 21 och 23 dennes bordlagda Utlåtande N:o 9, i anledning af Herr P. Nilssons motion om öfverlemnande till Kongl. Mynt- och Medaljkabinettet af åtskilliga i Riksbanken befintliga mynt och medaljer m. m.

Anmäldes och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna Utlåtanden och Memorial, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 65, i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om anslag till fortsättande af arbetena å nordvestra stambanan samt för uppförande af stationshus i Stockholm, dels väckt förslag att för

Statens jernvägsbyggnader endast materiel af Svensk tillverkning må användas;

N:o 66, i anledning af väckta frågor dels om uppgörande af planer för framtida jernvägsanläggningar samt sättet för deras utförande, dels om beviljande af statsbidrag till dylika anläggningar;

N:o 69, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående förnyadt förslag till normal-aflöningsstat och till stater å öfriga utgifter och omkostnader vid Tullverket för år 1870;

N:o 70, i anledning af återremiss å femte punkten i Utskottets Utlåtande N:o 39, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens Åttonde Hufvudtitel;

N:o 71, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående anstånd med betalningen af 1868, 1869 och 1870 års annuiteter å det för byggandet af jernbana mellan Ystad och Eslöf beviljade statslån;

N:o 72, i anledning af erhållen återremiss å 3:dje punkten i Utskottets Utlåtande N:o 43, rörande anläggning af väg mellan sjön Bolmens strand och Wieslanda jernvägsstation i Kronobergs län;

N:o 73, om anvisande af de i Regeringsformens 63 § föreskrifna kreditivsummor;

Första Kammarens Tillfälliga Utskott:

N:o 8, med anledning så väl af Andra Kammarens genom protokollsutdrag delgifna beslut, angående befrielse för fartyg och båtar af viss drägtighet, som trafikera Öresund, att taga lots och erlägga lotspenningar, som ock af Herr J. F. Bergs inom Första Kammarén väckta motion i samma syfte;

N:o 9, med anledning af Andra Kammarens genom protokollsutdrag meddelade beslut angående ändring af 20:de §:n uti den för kompanicheferna vid Flottans båtsmanskompanier gällande Instruktion af den 6 April 1838.

Kammarén åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In Ådem
O. Brakel.

Tisdagen